

የሐረር ሕዝብ ክልል ህገ-መንግሥት ማሻሻያ አዋጅ

1. አዋር ርዕስ

ይህ አዋጅ የሐረር ሕዝብ ክልል የተሻሻለው ሕገ-መንግሥት ማሻሻያ አዋጅ ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ህገ-መንግሥቱን ስለማሻሻል

ጸገ.ጣ. 5 ቀን 1987 የወደቀው የክልሉ ሕገ-መንግሥት ድንጋጌዎች ይዘትና አቀማመጥ ከታላቁ በኋላ የሐረር ሕዝብ ክልል የተሻሻለው ሕገ-መንግሥት በዚህ አዋጅ ወደቋል።

3. ስለ ነባር ህጎች ተፈጻሚነት

በስራ ላይ ያሉ ህጎች ከተሻሻለው ህገ-መንግሥት ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

4. ሕገ-መንግሥቱ በስራ ላይ ስለሚወልደበት ጊዜ

የሐረር ሕዝብ ክልል የተሻሻለው ህገ-መንግሥት ከመስከረም 30/1997 ጀምሮ የሆኖ ይሆናል።

ሐረር መስከረም 30 ቀን 1997 ዓ.ም

ፉአድ አ.ብራሃም

የሐረር ሕዝብ ክልል መንግሥት

ፕሬዝዳንት

መግቢያ

እኛ የሐረር ሕዝብ ክልል ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች የኢትዮጵያ ብሔሮች ብሔረሰቦችና ህዝቦች ስደርሰባቸው የነበረውን ኢኮኖሚያዊ ፖለቲካዊ ባህላዊ ኃይማኖታዊ ጭቆና ጫናና ተጽእኖ በተለያዩ ስልት መልክና በታላቁ ስታገሉ ቆይተው በመጨረሻ በግንቦት ወር 1983 ለዚህ ሁሉ ምክንያት የሆነውን ሥርዓት በማያዳግም ሁኔታ ለመጣል በመቻሉ በተለይ ጭቁን ብሔሮች ብሔረሰቦችና ህዝቦች ራሳቸውን በራሳቸው ለማስተዳደር ታሪካቸው ባህላቸውና ቋንቋቸውን ለማዳበር በአጠቃላይ ብሔራዊ ህልውናቸውን ለመጠበቅ የሚያስችላቸውን ምቹ ሁኔታ መፈጠሩንና ይህም ህዳር 29 ቀን 1987 በኢትዮጵያ ህዝቦች በጸደቀው የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ-መንግሥት መረጋገጠን በመገንዘብ።

የሐረር ሕዝብ ምንም እንኳን በምዕተ ዓመታት ለሚቆጠር ዘመን ራሱን በራሱ ያስተዳድር፣ በራሱ ታሪክ ወግና ባህል ይኮራ የነበረ በሆነም በ1886 ዓ.ም በተደረገበት ወረራ በነፍጠኛው ሥርዓት ሥር ከመወደቁም በላይ ይህንን ስርዓት ለማስወገድ በተለያዩ ጊዜያት ባደረገው ንቅናቄና ትግል ምክንያት

ለግርግር ለእስራትና ብሉም ለስደት በመዳረጉ በራሱ ክልል በቁጥር አኖሳ መሆኑ የተነሳ ልዩ አወካክል ስልት ማስፈለጉን በመረዳት።

የሐረር ሕዝብ ስደርሰባት የነበረውን ግፍና ጭቆና ስነፈላ ከነበሩት ከአካባቢው የአሮሞ ሕዝብ እና ክልሎች የክልሉ ነዋሪ ህዝቦች በመሆን የክልሉን አስተዳደር በጋራ ማቋቋምና መምራት ያለባቸው መሆኑን በማጠቃለል።

በክልላችን ውስጥ ዘላቂ ሰላምና ዋስትና ያለው ዲሞክራሲ እንዲሰጥና የግለሰብና የብሔር ብሔረሰብ መሠረታዊ መብቶች የተከበሩበትና ከታሪካችን የወረሰነውን የተባባ አመለካከትና ግንኙነት በማረምና በማስተካከል መልካም አስተዳደርና የህግ የበላይነት የስፈንበት ሥርዓት መገንባት አስፈላጊ በመሆኑ።

በተለይም እኛ የሐረር፣ የአሮሞና ሌሎች ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች የተፋጠነ የኢኮኖሚ ዕድገት ለማምጣት ፍትሐዊ የሥልጣን ክፍፍል እንዲኖር በተለይም ፖስቲን የመንግሥት አካላት የሥልጣን ክፍፍልና በመካከላቸው የሚኖረውን ግንኙነት በግልፅ ማስቀመጥና ተጠያቂነታቸውንም በግልጽ መደንገግ አስፈላጊ በመሆኑ።

በዚህ መሰረት እኛ የሐረር ክልል ምክር ቤት አባላት የመረጠንን ህዝብ በመወከል ከዚህ በፊት ተመክሮበት የጸደቀውንና በስራ ላይ ያለውን የክልሉን ህገ-መንግሥት በጥልቀት ተመልክተን ከክልላችን ተጨባጭ ሁኔታ ጋር በተገናዘበ መልኩ ተሻሻሎ የቀረበውን ህገ-መንግሥት መክረንበትና ተወያይተንበት ዛሬ መስከረም 30 ቀን 1997 ዓ.ም በሙሉ ድምፅ አጽድቀንዋል።

ምዕራፍ 1

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 1

የክልሉ መንግሥት ስያሜ

የሐረር ሕዝብ ክልላዊ መንግሥት ተብሎ የሚጠራ ዲሞክራሲያዊ መዋቅር ያለው መንግሥት በዚህ ህገ-መንግሥት ተመስርቷል።

አንቀጽ 2

የሐረር ሕዝብ ክልል ግዛት ወሰን

የሐረር ሕዝብ ክልል በሰሜን በኮምቦልቻና በጃርቦ ወረዳዎች በምስራቅ በጉርሱምና በባቢሊ ወረዳዎች በደቡብ በፈዴራል ወረዳና በምእራብ በአለማያ ወረዳ የሚዋሰን ነው።

አንቀጽ 3

ሰንደቅ ዓላማና አርማ

1) የሐረር ሕዝብ ክልል ሰንደቅ ዓላማና አርማ ይኖረዋል። ሰንደቅ አላማውም መደቡ ነጭ ሆኖ ከላይኛው ጠርዝ ገባ ብለው ወደ አግድም የሚዘልቅ ቀይ መስመር ሲኖረው ከታችኛው ጠርዝ ከፍ ብለው ወደ አግድም የሚዘልቅ እረንጓዴ መስመር ይኖረዋል። በቀይና በእረንጓዴው መስመር መካከል ዓርማ ይኖረዋል።

2) የሰንደቅ ዓላማው ቀለማት የሚያስተላልፉት መልዕክት፡-

- ሀ. ነጩ መደብ የክልሉ ሕዝብ በፍትህና በእኩልነት ላይ ለተመሰረተ ሰላም ያለውን ስሜትና ፍላጎት ያመለክታል።
- ለ. ቀይ መስመር ሕዝቡ ለመብቱና ለነጻነቱ ያደረገውን ትግልና የክፍለውን መስዋዕትነት ያመለክታል።
- ሐ. እረንጓዴው መስመር ሕዝቡ ለልማትና ለዕድገት ቆርጦ መነሳቱንና የወደፊቱን ብሩህ ተስፋ ያመለክታል።

አንቀጽ 4

የክልሉ መዝሙር

የሐረር ክልል ሕዝብ የረጅም ዘመን የጀግንነትና የፍትሕ ታሪክ እንዲሁም የተገኘውን ድል የሚያሳይና ለተሻለ ነገር ያለውን ምኞት የሚያንጸባርቅ የራሱ መዝሙር ይኖረዋል። ዝርዝሩን በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 5

ርዕስ ከተማ

የሐረር ሕዝብ ክልል ርዕስ ከተማ ሐረር ነው።

አንቀጽ 6

የስራ ቋንቋ

የሐረር ሕዝብ ክልል የስራ ቋንቋ ሐረር እና አሮሞኛ ናቸው።

አንቀጽ 7

የፆታ አገላለጽ

በዚህ ሕገ-መንግሥት ውስጥ በወንድ ፆታ የተደነገገው የሰቶንም ፆታ ያካትታል።

ምዕራፍ ሁለት

የሀገ-መንግሥቱ መሠረታዊ መርሆዎች

አንቀጽ 8

የህዝቡ የስልጣን ባለቤትነት

የሐረር ሕዝብ የክልሉ የዘላይ ሥልጣን ባለቤት ሲሆን የህዝቡ የዘላይነትም የሚገለጸው በዚህ ህገ መንግሥት መሰረት በሚመርጣቸው ተወካዮችና ራሱ በሚያደርገው ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ ነው።

አንቀጽ 9

የሕገ-መንግሥት የዘላይነት

የአቅድሾ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት የዘላይነት እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. ይህ ህገ መንግሥት የክልሉ የዘላይ በግ ነው። ማንኛውም ሕግ ልማዳዊ አሠራር ወይም የመንግሥት አካል ወይም ባለስልጣን ወሳኔ ከዚህ ህገ መንግሥት ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈጻሚነት አይኖረውም።
2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ የመንግሥት አካል የፖለቲካ ድርጅቶችና ሌሎች ማህበራት እንዲሁም ባለሥልጣኖቻቸው ይህን ህገ መንግሥት የማክበርና ለሕገ መንግሥቱ ተገዢ የመሆን ኃላፊነት አለባቸው።
3. በዚህ ህገ-መንግሥት ከተደነገገው ወጪ በማናቸውም አካሄድ የመንግሥት ስልጣን መያዝ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 10

ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

1. ሰብዓዊ መብቶችና ነጻነቶች ከሰው ልጅ ተፈጥሮ የሚመነጩ የማይጣሱና የማይገፈፉ ናቸው።
2. በክልሉ ውስጥ የግለሰቦችና የሕዝቦች ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች የተከበሩ ናቸው።

አንቀጽ 11

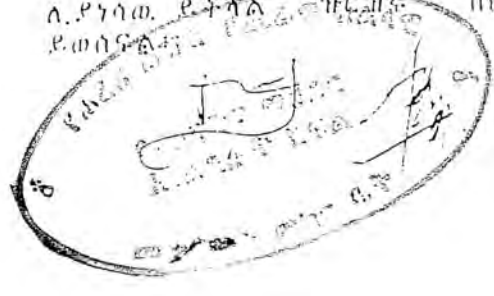
የመንግሥትና የህይወት መለያዎች

1. መንግሥትና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።
2. መንግሥታዊ ሃይማኖት አይኖርም።
3. መንግሥት በሃይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም። ኃይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ 12

የመንግሥት አሠራርና ተጠያቂነት

1. የክልሉ መንግሥት አሠራር ለህዝቡ ግልጽ በሆነ መንገድ መከናወን አለበት።
2. ሕዝቡ በመረጠው ተወካይ ላይ እምነት ባጣ ገዜ ከሰታዉ ሊያነሳው ይችላል። ተፈጻሚነቱ በህግ ይወሰናል።

3. ማንኛውም የሥራ ኃላፊ ወይም የሀዘብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያጎድል ተጠያቂ ይሆናል።

ምዕራፍ ሦስት

መሠረታዊ መብቶችና ነጻነቶች

አንቀጽ 13

ተፈጻሚነትና አተረጓጎም

1. በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የክልሉ መንግሥት የሕግ አወጣጥ የሕግ አስፈጻሚና የዳኝነት እካሎች በዚህ ምዕራፍ የተካተቱ ድንጋጌዎች የሚከበርና የማስከበር ኃላፊነትና ግዴታ አለባቸው።

2. በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት መሠረታዊ መብቶችና ነጻነቶች እንዲሁም የሕግ አተገባሪዎች ከተቀበለቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብት ሕግጋት፣ ከዓለም አቀፍ የሰብዓዊ ብቶች ስምምነቶችና ከሌሎች ዓለም አቀፍ ስነዶች መርሆዎች ጋር በተመጣጣሚ ይተረጎማሉ።

ክፍል አንድ

ሰብዓዊ መብቶች

አንቀጽ 14

የሕይወት የአካል ደህንነትና የነጻነት መብት

ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይገረሰስ በሕይወት የመኖር፣ የአካል ደህንነት መብትና፣ ነጻነት አለው።

አንቀጽ 15

በሕይወት የመኖር መብት

ማንኛውም ሰው በሕይወት የመኖር መብት አለው። ማንኛውም ሰው በሕግ በተደነገገ ከባድ የወንጀል ቅጣት ካልሆነ በስተቀር ሕይወቱን አያጣም።

አንቀጽ 16

የአካል ደህንነት መብት

ማንኛውም ሰው በአካሉ ላይ ጉዳት እንዳይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው።

አንቀጽ 17

የነጻነት መብት

- 1. በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ማንኛውም ሰው ነጻነቱን አያጣም።
- 2. ማንኛውም ሰው በሕግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሊያዝኝ ክስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሊታሰር አይችልም።

አንቀጽ 18

ኢ-ሰብዓዊ አያያዝ ስለመከላከል

1. ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት አ-ሰብአዊ ከሆነ ወይም ከብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው።

2. ማንኛውም ሰው በባርነት ወይም በግዴታ አገልጋይነት ሊያዝ አይችልም። በማንኛውም ዓላማና ሁኔታ በሰው የመነገድ ተግባር የተከለከለ ነው።

3. ማንኛውም ሰው በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት ማንኛውም ሥራ እንዲሰሩ ማድረግ የተከለከለ ነው።

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 "በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ማሟላት የሚለወጥ" ህረግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አያካትትም፡-

ሀ. ማንኛውም እስረኛ በእስር ባለበት ጊዜ በሕግ መሠረት እንዲሰሩ የተወሰደ ወይም በገደብ ከእስር በተለቀቀበት ጊዜ የሚሰሩውን ማንኛውም ሥራ።

ለ. ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎት ለመስጠት ሕሊናው የማይፈቅድለት ሰው በምትኩ የሚሰጠው አገልግሎት።

ሐ. የማህበረሰቡን ሕይወት ወይም ደህንነት የሚያስጋ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ የሚያጋጥምበት ጊዜ የሚሰጥ ማንኛውም አገልግሎት።

መ. በሚመለከተው ሕዝብ ፈቃድ በአካባቢው የሚፈጸምን ማንኛውም የኢኮኖሚና የማህበራዊ ልማት ሥራ።

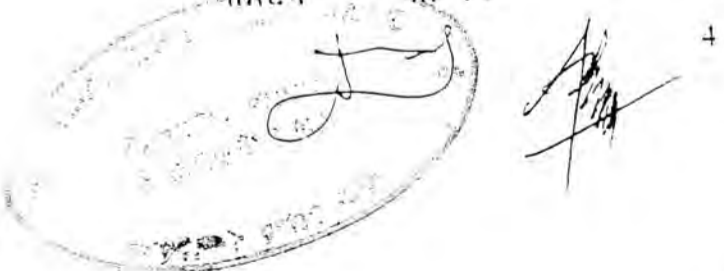
አንቀጽ 19

የተያዘ ሰው መብት

1. ማንኛውም ሰው ወንጀል ፈፀሟል ተብሎ በሚያዘበት ጊዜ የቀረበበት ክስና የተያዘበት ምክንያት በሚገባው ዌንድ እንዳይነገረው መብት አለው።

2. የተያዘ ሰው የተከሰሰበትን ጉዳይ በተመለከተ ያለመናገር መብት ያለው መሆኑ። ለመናገር ከመረጠ ደግሞ የሚሰጠው ቃል በፍርድ ቤት በራሱ ላይ በማስረጃነት ሊቀርብበት እንደሚችል መረዳት በሚችለው ዌንድ እንደተያዘ ወዲያው ማስገንዘብ ያለንዳሰጠው መብት አለው።

3. ማንኛውም የተያዘ ሰው በተያዘ ሰዓት ሰዓት ሰዓት ውስጥ

ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አለው። ይህም ጊዜ ሰዎች ከተያዙበት በታወደ ፍርድ ቤት ለማምጣት አግባብ ባለው ግምት የሚጠይቀውን ጊዜ አይጨምርም።

ወዲያውኑ ፍርድ ቤት እንደቀረበ በተጠረጠረበት ወንጀል ለመታሰር የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ተለይቶ እንዲገለጽለት መብት አለው።

- 4. የያዘው አካል ወይም የሕግ አስከባሪ በጊዜ ገደቡ መሠረት ፍርድ ቤት በማቅረብ የተያዘበትን ምክንያት ካላሰረዘ ፍርድ ቤቱ የአካል ነጻነቱን እንዲያስከብርለት የመጠየቅ ሊጣስ የሚችል መብት አለው። ሆኖም ፍትህ እንዳይጓደል ሁኔታው የሚጠይቅ ከሆነ ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሰው በጥበቃ ሥር እንዲቆይ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሄድ ተጨማሪ ጊዜ ሰጠይቅ አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ሊፈቅድ ይችላል። ፍርድ ቤቱ የሚያስፈልገውን ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ የሚወስነው ኃላፊ የሆኑት ሕግ አስከባሪ ባለስልጣኖች ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው በተቻለ ፍጥነት ፍርድ ቤት እንዲቀርብ ያለውን መብት በሚያስከብር መልኩ መሆን አለበት።

- 5. ማንኛውም ሰው በራሱ ላይ በማስረጃነት — ሊቀርብ የሚችል የእምነት ቃል እንዲሰጥ ወይም ማናቸውንም ማስረጃ እንዲያምኑ አይገደድም። በማስገደድ የተገኘ ማስረጃ ተቀባይነት አይኖረውም።

- 6. የተያዘ ሰው በዋስ የመፈታት መብት አለው። ሆኖም በሕግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች መሰረት ፍርድ ቤቱ ዋስትና ላለመቀበል ወይም በገደብ መፈታትን ጨምሮ በቀ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ እንዲቀርብ ለማዘዝ ይችላል።

አንቀጽ 20

የተከሰሰ ሰው መብት

- 1. የተከሰሰ ሰው ክስ ከቀረበበት በኋላ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለሕዝቡ ግልጽ በሆነ ችሎት የመስማት መብት አለው። ሆኖም የተከራካሪዎችን የግል ሕይወት፣ የህዝቡን የሞራል ሁኔታ ወይም የአገሪቱን ወይም የክልሉን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ክርክር በዝግ ችሎት ሊሰማ ይችላል።
- 2. የተከሰሰ ሰው ክሱ በቀ በሆነ ዝርዝር እንዲነገረውና ክሱን በጽሁፍ የማግኘት መብት አለው።

- 3. ማንኛውም ተከላሽ በፍርድ ሂደት ጊዜ በተከሰሰበት ወንጀል እንደጥፋተኛ ያለመቆጠር መብት አለው። በምስክርነት እንዲቀርብም ያለመገደድ መብት አለው።

- 4. የተከሰሰ ሰው የቀረበበትን ማንኛውም ማስረጃ የመመልከት፣ የቀረቡበትን ምስክሮች የመጠየቅ፣ ለመከላከል የሚያስችለውን ማስረጃ የማቅረብ ወይም የማስቀረብ እንዲሁም ምስክሮቹ ቀርበው እንዲሰሙለት የመጠየቅ መብት አለው።

- 5. የተከሰሰ ሰው በመረጠው የሕግ ጠበቃ የመወከል ወይም ጠበቃ ለማቆም አቅም ከሌለውና ፍትህ ሊጓደል የሚችልበት ሁኔታ ካጋጠመ ከመንግሥት ጠበቃ የማግኘት መብት አለው።

- 6. ክርክሩ በሚታይበት ፍርድ ቤት በተሰጠበት ትዕዛዝ ወይም ፍርድ ላይ ተከላሽ ቅሬታ ካለው ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ ለማቅረብ ይችላል።

- 7. ተከላሽ የፍርዱ ሂደት በማይገባው ቋንቋ በማካሄድበት ጊዜ በመንግሥት ወጪ ክርክሩ እንዲተረጎምለት የመጠየቅ መብት አለው።

አንቀጽ 21

በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰው መብት

- 1. በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰው ሰብዓዊ ክብሩን በሚጠብቁ ሁኔታዎች የመያዝ መብት አለው።

- 2. ማንኛውም የታሰረ ሰው ከትዳር ጓደኛው፣ ከቅርብ ዘመዶቹ፣ ከጓደኞቹ፣ ከኃይማኖት አማካሪዎች፣ ከሐኪሞቹና ከሕግ አማካሪዎቹ ጋር ለመገናኘትና እንዲጎበኙት እድል የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 22

የወንጀል ህግ ወደ ኋላ ተመልሶ የማይሰራ በለመሆኑ

- 1. ማንኛውም ሰው የወንጀል ክስ ሲቀርብበት የተከሰሰበት ድርጊት በተፈጸመበት ጊዜ ድርጊቱን መፈጸሙ ወይም አለመፈጸሙ ወንጀል መሆኑ በሕግ የተደነገገ ካልሆነ በስተቀር ሊቀጣ አይችልም። እንዲሁም ወንጀሉ በተፈጸመበት ጊዜ ለወንጀሉ ተፈጻሚ በነበረበው የቅጣት ጣሪያ በላይ የከበደ ቅጣት በማንኛውም ሰው ላይ አይወሰንም።

- 2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/1 በኖርም ድርጊቱ ከተፈጸመ በኋላ የወጣ ሕግ ለተከላሹ ወይም

(Handwritten signatures and marks)

ለተቀጣጠሉ ሰው ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ
ከድርጊቱ በኋላ የወጣው ሕግ
ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 23

በአንድ ወንጀል ድጋሚ ቅጣት ስለመከላከል

ማንኛውም ሰው በወንጀልኛ መቅጫ ህግና
ሥነ-ሥርዓት ወይም አግባብ ባላቸው ሌሎች
ህጎች መሠረት ተከሶ የመጨረሻ በሆነ ወሳኔ
ጥፋተኛነቱ በተረጋገጠበት ወይም በነጻ
በተለቀቀበት ወንጀል እንደገና አይከሰስም
ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 24

የክብርና የመልካም ስም መብት

1. ማንኛውም ሰው በማንኛውም ሥፍራ
በሰብዓዊ ፍጡርነቱ እወቅና
የማግኘት መብት አለው።
2. ማንኛውም ሰው ሰብዓዊ ክብሩና
መልካም ስሙ የመከበር መብት
አለው።
3. ማንኛውም ሰው የራሱን ስብእና
ክሊሎች ዜጎች መብቶች ጋር
በተጣጣመ ሁኔታ በነጻ የማሳደግ
መብት አለው።

አንቀጽ 25

የእኩልነት መብት

ሁሉም ሰዎች በህግ ፊት እኩል ናቸው።
በመካከላቸው ማንኛውም ዓይነት ልዩነት
ሳይደረግ በሕግ እኩል ጥበቃ
ይደረግላቸዋል። በዚህ ረገድ በዘርፍ
በብሔር፣ በሔረሰብ፣ በቀለም፣ በጾታ፣
በቋንቋና በኃይማኖት፣ በፖለቲካ አመለካከት፣
በማህበራዊ አመጣጥ፣ በሀብት፣ በትውልድ
ወይም በሌላ በማንኛውም አቋም ምክንያት
ልዩነት ሳይደረግ ዜጎች ሁሉ እኩልና
ተጨማሪ የሕግ ዋስትና የማግኘት መብት
አላቸው።

አንቀጽ 26

የግል ሕይወት የመከበርና የመጠበቅ መብት

1. ማንኛውም ሰው የግል ሕይወቱና
ግላዊነቱ የመከበር መብት አለው።
ይህ መብት መኖሪያ ቤቱ፣ ሰውነቱና
ንብረቱ ከመበርበር እንዲሁም በግል
ይዘታወ ያለ ንብረት ከመያዝ
የመጠበቅ መብትን ያካትታል።
2. ማንኛውም ሰው በግል የሚጻፉትና
የሚጻፉባቸው፣ በፖስታ የሚልካቸው
ደብዳቤዎች፣ እንዲሁም በቴሌፎን፣
በቴሌቪዥን፣ በኬሽንና በኤሌክትሮኒክስ
መሳሪያዎች የሚያደርጋቸው
ግንኙነቶች አይደፈሩም።
3. የመንግሥት ባለስልጣኖች እነዚህን
መብቶች የማክበርና የማስከበር ግዴታ
አለባቸው። አስገዳጅ ሁኔታዎች

ሲፈጠሩና ብሔራዊ ደህንነት፣
የሕዝቡን ሰላም ለመጠበቅ፣ ወንጀል
ለመከላከል፣ ጠናንና የሕዝቡን የም
ራል ሁኔታ ለመጠበቅ ወይም
የሌሎችን መብትና ነፃነት ለማስከበር
ዓላማዎች በወጡ ሕጎች መሠረት
ካልሆነ በስተቀር የነዚህ መብቶች
አጠቃቀም ሊገደብ አይችልም።

አንቀጽ 27

የኃይማኖት የሕሊናና የእምነት ነፃነት

1. ማንኛውም ሰው የማሰብ፣ የሀሊናና
የኃይማኖት ነፃነት አለው። ይህ
መብት ማንኛውም ሰው የመረጠውን
ኃይማኖት ወይም ስምንት የመያዝ
ወይም የመቀበል እና የኃይማኖቱን
ወይም እምነቱን በግልም ሆነ
ከሌሎች ጋር በይፋ ወይም በግል
የማምለክ፣ የመከተል፣ የመተግበር፣
ወይም የመግለፅ መብትን
ያካትታል።
2. በፌዴራል ሕገ-መንግሥት አንቀጽ
90/2/ የተጠቀሰው እንደተጠበቀ
ሆኖ የኃይማኖት ተከታዮች
ኃይማኖታቸውን ለማስፋፋትና
ለማደራጀት የሚያስችሏቸው
የኃይማኖት ትምህርትና የአስተዳደር
ተቋማት ማቋቋም ይችላሉ።
3. ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን እምነት
ለመያዝ ያለውን ነፃነት በኃይል
ወይም በሌላው ሁኔታ በማስገደድ
መገደብ ወይም መከልከል
አይችልም።
4. ወላጆችና ሌሎች ሕጋዊ ሞግዚቶች
በእምነታቸው መሠረት
የኃይማኖታቸውንና የመልካም ሥነ-
ምግባር ትምህርት በመስጠት
ልጆቻቸውን የማሳደግ መብት
አላቸው።
5. ኃይማኖትንና እምነትን የመግለፅ
መብት ሊገደብ የሚችለው የሕዝብን
ደንገገነት፣ ሰላምን፣ ትምህርትን፣
የሕዝቡን የምራል ሁኔታ፣ የሌሎች
ዜጎችን መሠረታዊ መብቶች
ነፃነቶችና መንግሥት ከኃይማኖት ነፃ
መሆኑን ለማረጋገጥ በሚወጡ ሕጎች
ይሆናል።

አንቀጽ 28

በስብእና ላይ ስለሚፈፀሙ ወንጀሎች

ኢትዮጵያ ባህሪያቸው ዓለም አቀፍ
ስምምነቶችና በሌሎች የአገሪቱ ሕጎች በሰው
ልጆች ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች ተብለው
የተወሰኑትን ወንጀሎች በተለይ የሰው ዘር
የማጥፋት፣ ያለፍርድ የሞት ቅጣት እርምጃ
የመውሰድ በአስገዳጅ ሰውን የመሰወር
ወይም አ-ስብአዊ የድብደባ ድርጊቶችን
በፈፀሙት ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይርጋ

የጋብቻ የግልና የቤተሰብ መብቶች

1. በሕግ ከተወሰነ የጋብቻ ዕድሜ የደረሱ ወንዶችና ሴቶች በዘር፣ በብሔር፣ በብሔረሰብ ወይም በኃይማኖት ልዩነት ሳይደረግባቸው የሚገባቸውና ቤተሰብ የመመስረት መብት አላቸው። በጋብቻ አፈፃፀም በጋብቻው ዘመንና በግድግዳ ጊዜ እኩል መብት አላቸው። በግድግዳ ጊዜ የልጆች መብትና ጥቅም እንዲከበር የሚያደርጉ ድንጋጌዎች ይደነገጋሉ።
2. ጋብቻ በተጋቢዎች ነፃና ሙሉ ፈቃድ ላይ ብቻ ይመሠረታል።
3. ቤተሰብ ከነብረተሰብና ከመንግሥት ጥበቃ የሚገኘው መብት አለው።
4. በሕግ በተለይ በሚዘረዘረው መሠረት በኃይማኖት በባህል ሥርዓቶች ላይ ተመሥርተው ለሚፈፀሙ ጋብቻዎች እውቅና የሚሰጥ ሕግ ሊወጣ ይችላል።
5. ይህ ሕገ-መንግሥት የግልና የቤተሰብ ሕግን በተመለከተ በተከራካሪዎች ፍቃድ በኃይማኖቶች ወይም በባህሎች ሕጎች መሠረት መዳኘትን አይከለክልም። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 35

የሴቶች መብት

1. ሴቶች ይህ ሕገ-መንግሥት በአረጋገጣቸው መብቶችና ጥበቃዎች በመጠቀም ረገድ ከወንዶች እኩል መብት አላቸው።
2. ሴቶች በዚህ ሕገ-መንግሥት በተደነገገው መሠረት ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው።
3. ሴቶች በበታችነትና በልዩነት በመታየታቸው የደረሰባቸውን የታሪክ ቅርስ ከግምት ውስጥ በማስገባት ይህ ቅርስ እንዲታረምላቸው በተጨማሪ የድጋፍ እርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ በኩል የሚወሰዱት እርምጃዎች ዓላማ በፖለቲካዊ፣ በሚኒስቴራዊና በኢኮኖሚያዊ መስኮች እንዲሁም በመንግሥት እና በግል ተቋሞች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር በእኩልነት ተወዳዳሪ ተሳታፊ እንዲሆኑ ለማድረግ እንዲቻል ልዩ ትኩረት ለመስጠት ነው።
4. ሴቶች ከጎጂ ባህል ተፅዕኖ የመላቀቅ መብታቸው መንግሥት ማስከበር አለበት። ሴቶችን የሚጨቁኑ ወይም በአካላቸው ወይም በእእምሮአቸው

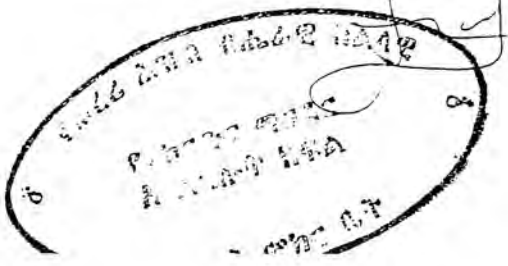
ላይ ጉዳት የሚያስከትል ሕጎች ወገኖች ልማዶች የተከለከሉ ናቸው።

5. በመንግሥት መስሪያ ቤቶች ወይም በግል ድርጅቶች ተቀጥረው የሚሰሩ ሴቶች፡-
  - ሀ/ የወለድ ፍቃድ ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የሚገኘው መብት አላቸው። የወለድ ፍቃድ ርዝመት ሲታይ የምትሰራውን ሥራ ሁኔታ፣ የሲታን ጤንነት የሕፃኑንና የቤተሰቡን ደህንነት ከግምት ውስጥ በማስገባት በሕግ ይወሰናል።
  - ለ/ የወለድ ፍቃድ በሕግ በሚወሰነው መሠረት፣ ከሙሉ የደሞዝ ክፍያ ጋር የሚሰጥ የእርግዝና ፈቃድን ሊጨምር ይችላል።
6. ሴቶች በክልሉ የጸላጊት ፖሊሲዎች እቅድና በፕሮጀክት ዝግጅትና አፈፃፀም በተለይ የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ፕሮጀክቶች ሀሳባቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
7. ሴቶች ንብረት የማፍራት፣ የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላለፍ መብት አላቸው። በተለይ መሬትን በመጠቀም፣ በማስተላለፍ፣ ማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር እኩል መብት አላቸው። እንዲሁም ወርሱን በሚመለከት በእኩልነት የመታየት መብት አላቸው።
8. ሴቶች የቅጥር፣ የሥራ ዕድገት፣ የእኩል ክፍያና ጠረታን የማስተላለፍ እኩል መብት አላቸው።
9. ሴቶች በእርግዝናና በወለድ ምክንያት የሚደርስባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት፣ መረጃ እና አቅም የሚገኘው መብት አላቸው።

አንቀጽ 36

የሕፃናት መብት

1. ማንኛውም ሕፃን የሚከተሉት መብቶች አሉት
  - ሀ/ በሕይወት የመኖር፣
  - ለ/ ስምና ዜግነት የሚገኘት፣
  - ሐ/ ወላጆቹን ወይም በሕግ የማሳደግ መብት ያላቸውን ሰዎች የማወቅና የእነሱንም እንክብካቤ የሚገኘው፣
  - መ/ ጉልበቱን ከሚበዘብዙ ልማዶች የመጠበቅ፣ በትምህርት በጤናዉና

በደህንነቱ ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎች እንዲሁም ያለመገደድ ወይም ከመሥራት የመጠበቅ፡

ሠ/ በትምህርት ቤቶች ወይም በሕፃናት ማሳደጊያ ተቋሞች ውስጥ በአካሉ ላይ ከሚፈፀም ወይም ከጭካኔና አብላጫ ከሆነ ትግት ነፃ የመሆን፡፡

2. ሕፃናትን የሚመለከቱ እርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ በመንግሥታዊ ወይም በግል የበጎ አድራጎት ተቋማት፣ በፍርድ ቤቶች በአስተዳደር ባለስልጣኖች ወይም በሕግ አወጭ አካላት የሕፃናት ደህንነት በተደምገነት መታሰብ አለበት፡፡

3. ወጣት አጥፊዎች በማረማያ ወይም በመቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙ በመንግስት እርዳታ የሚያድጉ ወጣቶች ከአዋቂዎች ተለይተው መያዝ አለባቸው፡፡

4. ከጋብቻ ወይም የተወለዱ ሕፃናት በጋብቻ ውስጥ ከተወለዱ ህጻናት ጋር እኩል መብት አላቸው፡፡

5. መንግሥት ለእንደሚታወቅ ልዩ ጥበቃ ያደርግላቸዋል፡፡ በጉዳይ ላይ የሚያድጉበትን ሥርዓት የሚያመቻቹና የሚያስፋፉ እንዲሁም ደህንነታቸውንና ትምህርታቸውን የሚያራምዱ ተቋሞች እንዲመሠረቱ ያበረታታል፡፡

አንቀጽ 37

ፍትህ የማግኘት መብት

1. ማንኛውም ሰው በፍርድ ለውሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በሕግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል የማቅረብና ወሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አለው፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተውን ወሳኔ ወይም ፍርድ፡

ሀ/ ማንኛውም ማኅበር የአባላቱን የጋራ ወይም የግል ጥቅም በመወከል፡

ለ/ ማንኛውንም ቡድን ወይም ተመሳሳይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች የሚወክል ግለሰብ ወይም የቡድን አባል የመጠየቅና የማግኘት መብት አለው፡፡

አንቀጽ 38

የመምረጥና የመመረጥ መብት

1. ማንኛውም የክልሉ ሕዝብ በቀለም፣ በዘር፣ በብሔር፣ በብሔረሰብ፣ በጾታ፣ በቋንቋ በኃይማኖት፣ በፖለቲካ ወይም በሌላ አመለካከት ወይም አቋም ላይ የተመሰረተ ልዩነት ሳይደረግበት የሚከተሉት መብቶች አሉት፡፡

ሀ/ በቀጥታ እና በነፃነት በመረጣቸው ተወካዮች አማካኝነት በሕዝብ ጉዳይ አስተዳደር የመሳተፍ፡

ለ/ ዕድሜው 18 ዓመት ሲሞላ በሕግ መሠረት የመምረጥ፡

ሐ/ በዚህ ሕግ መንግሥት አንቀጽ 33 የተጻፈው እንደተጠበቀ ሆኖ ዕድሜያቸው ከ21 ዓመት ሲሞላው መመረጥ፡

መ/ ምርጫው ሁሉ አቀፍ፣ በእኩልነት ላይ የተመሠረተና በሚስጥር ድምፅ አስጣጥ መራጫ ፈቃዱን በነፃነት የሚገልፅበት ቀስትና የሚሰጥ ሆኖ በሕገራችን ሕገ-መንግሥትና በምርጫ ሕግ መሠረት መሆን አለበት፡፡

2. ማንኛውም ሰው በፖለቲካ ድርጅቶች፣ በሠራተኞች፣ በንግድ፣ በአሠሪዎችና በሙያ ማኅበራት ለተሳትፎ ድርጅቱ የሚጠይቀውን ጠቅላላና ልዩ የአባልነት መስፈርት የሚያሟላ ከሆነ በፍላጎቱ አባል የመሆን መብቱ የተከበረ መሆን አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 በተመለከቱት ድርጅቶች ውስጥ ለኃላፊነት ቦታዎች የሚካሄዱ ምርጫዎች ነፃና ዲሞክራሲያዊ በሆነ መንገድ ይፈፀማሉ፡፡

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 ድንጋጌዎች የሕዝብን ጥቅም ሰፊ ባለ ሁኔታ የሚነኩ እስከሆነ ድረስ በሕዝባዊ ድርጅቶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

አንቀጽ 39

የሐረሪ ህዝብ ብሔራዊ መብቶች

የሐረሪ ሕዝብ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት የራሱን ዕድል በራሱ የመወሰን እስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብት በማንኛውም መልኩ ያለገደብ የተጠበቀ ነው፡፡ በዚህ መሠረት የሐረሪ ሕዝብ፡

1. የራሱን ብሔራዊ ማንነት የመጠበቅና የማስከበር፣ ቅርሱንና ታሪኩን የመንከባከብ የሚበልፀግ እንዲሁም በቋንቋው የመጠቀም፣ ቋንቋውን የማሳደግና ባህሉን የመግለጽ መብት አለው፡፡

2. በራሱ መልክ ምድራዊ ክልል ውስጥ የራሱን ጉዳይ በራሱ የማከናወን ራሱን የመስተዳደር እንዲሁም በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ መንግሥት ውስጥ በነፃነትና አድልዎ በሌለበት ተገቢና ፍትሃዊ ለማስፈላገብ ወጤታማ ተሳትፎ ለማድረግ መብቱ አለው፡፡

3. ራሱን በራሱ የማስተዳደር መብትን በራሱ መልክ አምድር ራሱን የሚያስተዳድርበት መንግሥታዊ ተቋማት የማቋቋምና በፌዴራል አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት መብት አለው።
4. በዚህ አንቀጽ በተራ ቁጥር /1/ /2/ እና /3/ የተጠቀሱት መብቶች ታገዱ። ተረጎሙ። ወይም ተሸራረፉ ብለው ባመነበትና እንኛም መብቶች በአፌዴራል መንግስት አንድነት ጥላ ሥር ሆኖ ሊያስተካክላቸው ባልቻለበት ጊዜ እስከ መገንጠል ድረስ የራሱን እድል በራሱ የመወሰን መብቱን ተግባራዊ ያደርጋል።
5. የራሱን እድል በራሱ የመወሰን እስከ መገንጠል ያለው መብት በሥራ ላይ የሚወለድ።

ሀ/ የመገንጠሉ ጥያቄ በሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ በሁለት ሶስተኛ ድምፅ ተቀባይነት ማግኘቱ ሲረጋገጥ፡

ለ/ የጉባኤው የመገንጠል ወሳኔ በደረሰው በሶስት ዓመት ጊዜ ውስጥ የፌዴራሉ መንግሥት ሕዝብ ወሳኔ ሲያደራጅ፡

ሐ/ የመገንጠሉ ጥያቄ በሕዝብ ወሳኔ በአብላጭ ድምጽ ሲደገፍ፡

መ/ የፌዴራሉ መንግሥት መገንጠሉን ለጠየቀው ለሐረሪ ሕዝብ ስልጣኑን ሲያስረክብ፡

ሠ/ በሕግ በሚወሰነው መሠረት የንብረት ክፍፍል ሲደረግ ነው።

6. በዚህ ህገ መንግሥት ውስጥ «የሐረሪ ህዝብ» ማለት ሰፊ ያለ የጋራ ጠባይ የሚያንጸባርቅ ባህል ወይም ተመሳሳይ ልምዶች ያላቸው ለግባቡበት የሚችሉበት የጋራ ቋንቋ ያላቸው የጋራ ወይም የተዛመደ ህልውና አለን ብለው የሚያምኑና የስነ ልቦና አንድነት ያላቸው በተያያዘ መልክ አምድር የሚኖር ህብረተሰብ ማለት ነው።

አንቀጽ 40
የንብረት መብት

1. ማንኛውም ሰው የግል ንብረት ባለቤት መሆኑ/መሆኗ ይከበርለታል/ይከበርላታል። ይህ መብት የሕዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሌላ ሁኔታ በሕግ እስካልተወሰነ ድረስ ንብረት የመያዝና በንብረት የመጠቀም ወይም የሌሎችን ዜጎች መብቶች እስካልተቃረነ ድረስ ንብረትን የመሸጥ/የማውረስ ወይም በሌላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል።

2. ለዚህ አንቀጽ አላማ «የግል ንብረት» ማለት ማንኛውም አ.ትዮጵያዊ ዜጋ ወይም ሕጋዊ ሰውነት በሕግ የተሰጣቸው ማንበረት ወይም አግባብ በአላቸው ሁኔታዎች በሕግ በተለየ በጋራ የንብረት ባለቤት እንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ማንበረሰቦች በጉልበታቸው፣ ፈጠራ ችሎታቸው ወይም በካፒታላቸው ያፈሩት ተጨባጭ የሆነና ተጨባጭነት ጠባይ ሳይኖረው ዋጋ ያለው ወጣት ነው።

3. የገጠርም ሆነ የከተማ መሬትና የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የሕዝብ ብቻ ነው። መሬት የማይሸጥ የማይለወጥ የሕዝቦች የጋራ ንብረት ነው።

4. የክልሉ አርሶ አደሮች መሬት በነጻ የማግኘትና ከመሬታቸው ያለመነቀል መብታቸው የተከበረ ነው። አፈጻጸሙን በተመለከተ ዝርዝር ሕግ ይወጣል።

5. የመሬት ባለቤትነት የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ መንግሥት ለግል ባለሀብቶች በሕግ በሚወሰን ክፍያ በመሬት የመጠቀም መብታቸውን ያስከብርላቸዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

6. ማንም ኢትዮጵያዊ በጉልበቱ፣ ወይም በገንዘቡ በመሬት ላይ ለሚገነባው ቋሚ ንብረት ወይም ለሚያደርገው ቋሚ መሻሻል ሙሉ መብት አለው። ይህ መብት የመሸጥ፣ የመለወጥ፣ የማውረስ፣ የመሬት ተጠቃሚነቱ ሲቋረጥ ንብረቱን የማንሳት፣ ባለቤትነቱን የማዛወር ወይም የካሳ ክፍያ የመጠየቅ መብትን ያካትታል። ዝርዝር አፈጻጸሙ በሕግ ይወሰናል።

7. የግል ንብረት ባለቤትነት መብት እንደተጠበቀ ሆኖ መንግሥት ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ተመጣጣኝ ካሳ በቅድሚያ በመክፈል የግል ንብረትን ለመወሰድ ይችላል።

አንቀጽ 41
የኢኮኖሚ የማህበራዊና የባህል መብቶች

1. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ ወይም በክልሉ ውስጥ ለመኖር የሚፈልግ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በማንኛውም የኢኮኖሚ እንቅስቃሴ የመሰማራት ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመስራት መብት አለው።
2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ መተዳደሪያውን፣ ሥራውንና ሙያውን የመምረጥ መብት አለው።

3. የክልሉ ነዋሪዎች ሁሉ በመንግሥት ገንዘብ በሚካሄዱ ማህበራዊ አገልግሎቶች በእኩልነት የመጠቀም መብት አላቸው።
4. የክልሉ መንግሥት የጠ.ና፣ የትምህርትና ሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶችን ለሕዝቡ ለማቅረብ በየገዢው እየጨመረ የሚሄድ ሀብት ይመድባል።
5. የክልሉ መንግሥት አካልና የአእምሮ ጉዳተኞችን፣ አረጋውያንና ያለወላጅ ወይም ያለአሳዳጊ የቀሩ ሕጻናትን ለማድቀምና ለመርዳት የክልሉ እ.ኤ.አ. አቅም በፈቀደው ደረጃ እንክብካቤ ያደርጋል።
6. የክልሉ መንግሥት ለስራ አጠችና ለችግሮች ሥራ ለመፍጠር የሚያስችል ፖሊሲ ይከታተላል። እንዲሁም በሚካሄደው የሥራ ዘርፍ ውስጥ የስራ ዕድል ለመፍጠር የሥራ ፕሮግራሞችን ያወጣል። ፕሮጀክቶችን ያካሂዳል።
7. የክልሉ መንግሥት የክልሉ ነዋሪዎች ጠቃሚ ሥራ የማግኘት እድላቸው እየሰፋ እንዲሄድ ለማድረግ አስፈላጊ እርምጃዎችን ይወስዳል።
8. መንግሥት የባህልና የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብና ለሥነ ጥበብና ለስፖርት መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 42

የሠራተኞች መብት

1. ሀ/ የፋብሪካ፣ የጥቃቅንና አነስተኛ ተቋማትና የአገልግሎት ሠራተኞች፣ ገበሬዎች፣ የእርሻ ሠራተኞች፣ ሌሎች የገጠር ሠራተኞች ከተወሰነ የኃላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራ ጠባያቸው የሚፈቅድላቸው የመንግሥት ሠራተኞች የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል በማህበር የመደራጀት መብት አላቸው። ይህ መብት የሠራተኛ ማህበራትንና ሌሎች ማህበራትን የማደራጀት፣ ከአሠሪዎችና ጥቅማቸውን ከሚነኩ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የመደራደር መብትን ያካትታል።
- ለ/ በንዑስ አንቀጽ /ሀ/ የተመለከቱት የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ማቆምን ጨምሮ ቅሬታቸውን የማሰማት መብት አላቸው።
- ሐ/ በንዑስ አንቀጽ /ሀ/ እና /ለ/ መሠረት እውቅና ባገኙ መብቶች ለመጠቀም የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በሕግ ይወሰናሉ።
- መ/ ሴቶች ሠራተኞች ለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።

2. ሠራተኞች በአግባቡ የተወሰነ የሥራ ሰዓት እረፍት፣ የመዘናኛ ገዢ፣ በየገዢው ከክፍያ ጋር የሚሰጡ የእረፍት ቀኖች፣ ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት እንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደርስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።
3. እነዚህ መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ሕጎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት እውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት ሠራተኛ ማህበራት ስለሚቋቋሙበትና የጋራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋሉ።

አንቀጽ 43

የልማት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች የኑሮ ሁኔታቸውን የማሻሻልና የማያደርጉ እድገት የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።
2. ዜጎች በብሔራዊ ልማት የመሳተፍ በተለይም አባል የሆኑበትንም ማህበረሰብ የሚመለከቱ ፖሊሲዎችና ፕሮጀክቶች ላይ ሀሳባቸውን እንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
3. የልማት እንቅስቃሴ ዋና ዓላማ የክልሉን ነዋሪዎች እድገትና መሠረታዊ ፍላጎት ማሟላት ይሆናል።

አንቀጽ 44

የአካባቢ ደህንነት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች ንጹህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው።
2. የክልሉ መንግሥት በሚያካሂዳቸው ፕሮግራሞች ምክንያት የተፈናቀሉ ወይም ኑሮአቸው የተነካባቸው ሰዎች ሁሉ በመንግሥት በቂ እርዳታ ወደ ሌላ አካባቢ መዛወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ የገንዘብ ወይም ሌላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው።

ምዕራፍ አራት

የክልሉ መንግሥት አደረጃጀትና የሥልጣን ክፍፍል

አንቀጽ 45

የክልሉ አስተዳደር እርከኖች

1. የሐረሪ ሕዝብ ክልል መንግስት በክልል እና በቀበሌ የተዋቀረ ነው። ይህን እንጂ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሌሎች የአስተዳደር መዋቅሮች ሊያዋቅርና ሥልጣንና ተግባራቸውን ሊወስን ይችላል።

2 ከረር ከተማ የራሱ አስተዳደር ይኖረዋል። ዘርዘሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 46

የክልሉ መንግሥት የሥልጣን አካላት

- 1 የክልሉ ከፍተኛ የሕግ አወጪ አካል የሕረሪ ክልል ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱም ለወከለው ሕዝብ ነው።
- 2 የክልሉ ከፍተኛ የሕግ አስፈጻሚ አካል የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱም ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
- 3 የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የክልሉ ፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።

አንቀጽ 47

የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር

- 1 በአ.ትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት ውስጥ በግልጽ ተለይተው ለፌዴራሉ መንግሥት ወይም ለፌዴራሉ መንግሥትና ለክልሉ መንግሥት በጋራ ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ውጪ ያሉ ማናቸውም ሥልጣንና ተግባር የክልሉ መንግሥት ይሆናል።
- 2 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የሰፈረው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ የሕረሪ ህዝብ ክልላዊ መንግሥት፡-

- 2.1 የክልሉን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲ ስትራቴጂና ዕቅድ ያወጣል፤ ያስፈጽማል።
- 2.2 የክልሉን ህገ መንግሥትና ሌሎች ህጎችን ያወጣል፤ ያስፈጽማል።
- 2.3 የፌዴራሉ መንግሥት በሚያወጣው ህግ መሰረት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ያስተዳድራል።
- 2.4 ራስን በራስ ማስተዳደርን ዓላማ ያደረገ ክልላዊ መስተዳድር ያዋቅራል። የህግ የበላይነት የሰፈነበት ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ይገነባል የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥትና ይህንን ህገ መንግሥት ይጠብቃል፤ ይከላከላል።
- 2.5 የክልሉን መስተዳድር ሠራተኞች አስተዳደርና የሥራ ሀኔታዎች በተመለከተ ህግ ያወጣል፤ ያስፈጽማል፤ ይህን በሚያስፈጽምበት ጊዜ የሀገሪቱን የትምህርት፣ የሥልጠናና የልምድ መመዘኛዎች ግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርበታል።

26 የክልሉን ፖሊሲ ሀይል ያደራጃል፤ ይመራል፤ የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ይጠብቃል።

27 የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ 28 ድንጋጌ እንደተጠበቁ ሆነው በህግ መሰረት ምህረት ወይም ይቅርታ ያደርጋል።

28 ለክልሉ በተወሰነው የገቢ ምንጭ ግብርና ሌሎች ታክሶችን ይጥላል።

29 በክልሉ መስተዳድርና በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይጥላል።

2.10 የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ ይወስናል፤ ይሰበስባል።

2.11 የእርሻ ሥራ ገቢ ግብር ይጥላል፤ ይሰበስባል።

2.12 በክልሉ በግል ባለቤትነት ስር ካሉ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይጥላል፤ ይሰበስባል፤ በክልሉ መስተዳድር ባለቤትነት ሥር ባሉ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች ላይ ኪራይ ያስከፍላል።

2.13 በክልሉ መስተዳድር ባለቤትነት ከሚገኙ ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ የሰራ ግብርና የሽያጭና ኤክሳይዝ ታክስ ይሰበስባል።

2.14 ከፌዴራሉ መንግሥት ጋር ሀ/ በጋራ ከሚያቋቁሚቸው የልማት ድርጅቶች የሚገኘውን የንግድ ትርፍ ግብር፣ ሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኢክሳይዝ ታክስ በህጉ መሰረት ይካፈላል።

ለ/ ከድርጅቶች የንግድ ትርፍና ከባለ አክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የሽያጭ ታክስ በህጉ መሰረት ይካፈላል።

ሐ/ ከከፍተኛ የማዕድን ሥራዎችና ከማንኛውም የፒትሮሊየምና የጋዝ ሥራዎች የሚገኘውን የገቢ ግብርና የሮያሊቲ ክፍያዎች በህጉ መሰረት ይካፈላል።

2.15 በክልሉ መስተዳድር አካላት ከሚሰጡ ፍቃዶችና አገልግሎቶች የሚመነጨ ክፍያዎችን ይወስናል ይሰበስባል።

2.16 ከደን የሚገኝ የሮያሊቲ ክፍያን ይወስናል፤ ይሰበስባል።

2.17 በክልሉ ውስጥ ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የህዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያወጣል።

ምዕራፍ አምስት

የክልሉ ም/ቤት አወቃቀርና፣ አወካከል ሥልጣንና ተግባር

Handwritten signature and the number 12.

አንቀጽ 48

የሐረሪ ሕዝብ ክልል ምክር ቤት

የሐረሪ ሕዝብ ክልል ም/ቤት 36 አባላት ያሉትና በሁለት ጉባኤዎች የተዋቀረ የክልል ም/ቤት ነው።

አንቀጽ 49

የም/ቤቱ ጉባኤዎች

1. የሐረሪ ሕዝብ ክልል ም/ቤት ሁለት ጉባኤዎች፡-

ሀ/ የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤና

ለ/ የሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ ናቸው።

2. የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤ በዚህ ህገ-መንግሥት አንቀጽ 50/1/ እንደተመለከተው የሚወከሉ ሃያ ሁለት አባላት ይኖሩታል።

3. የሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ በዚህ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 50 /2/ እንደተመለከተው የሚወከሉ 14 የሐረሪ ብሔረሰብ አባላት ይኖሩታል።

አንቀጽ 50

የጉባኤዎች አከፋፈል አወካክልና አመራረጥ

1. የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤ አባላት በሁለት የምርጫ ክልሎች የሚወከሉ አባላት ያሉት ጉባኤ ነው።

አወካክል፡-

ሀ/ ከጀገል ምርጫ ክልል 4 አባላትና

ለ/ ከጀገል ወጭ ካሉት የከተማ ቀበሌዎችና የገጠር ቀበሌ ገበሬ ማህበራትን የሚያጠቃልል የምርጫ ክልል 18 አባላት ይመረጣል።

2. የሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ አባላት በክልሉ ውስጥና ከክልሉ ወጭ በሌላ በኢትዮጵያ ክልሎችና ከተሞች ከሚኖሩ የሐረሪ ብሔረሰብ አባላት ይመረጣል።

3. የጉባኤው አባላት ምርጫ ነፃና ቀጥተኛ በሆነ ድምፅ በማስጠር በመስጠት ስርዓት ይፈጸማል።

ክፍል አንድ

ስለ ክልሉ ምክር ቤት

አንቀጽ 51

የሐረሪ ሕዝብ ክልል ም/ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የሐረሪ ሕዝብ ክልል ም/ቤት የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤና የሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ በጋራ የሚሰበሰቡበት ም/ቤት ነው። በዚህ ህገ መንግሥት መሠረት የክልሉ ህግ አወጫና

በክልሉ የውስጥ ጉዳዮች ላይ የበላይ የፖለቲካ ስልጣን ባለቤት ነው።

2. የሐረሪ ሕዝብ ክልል ም/ቤት የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ የክልሉን ሕገ-መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን ያወጣል።

ለ/ በዚህ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 79 በተደነገገው መሠረት የክልሉን ሕገ-መንግሥት ያሻሽላል።

ሐ/ የፌዴራል ሕገ-መንግሥት ለክልሎች የተሰጠውን ስልጣን በክልሉ ተግባራዊ ያደርጋል።

መ/ ለክልሉ ፕሬዝዳንትነት በሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ ጠቋሚነት የሚቀርበውን እጩ በ2/3ኛ ድምጽ መርምሮ ይመርጣል።

ሠ/ የክልሉን የውስጥ አስተዳደር ያዋቅራል ያደራጃል።

ረ/ የክልሉን የሕዝብ ደህንነትና ፀጥታን በሚመለከት ሕጎች ደንቦችና መመሪያዎች ያወጣል።

ሰ/ የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤና በክልሉ መስተዳደር ም/ቤት የሚቀርቡለትን አዋጆች ደንቦች መመሪያዎችና ፖሊሲዎች መርምሮ ያፀድቃል።

ሸ/ በክልሉ ፕሬዝዳንት የቀረቡትን ም/ፕሬዝዳንት፣ የክልል አስፈፃሚ/ካብኔ/ አባል የሆኑ የቢሮ ኃላፊዎችና ሌሎች ተመሳሳይ ስልጣን ያላቸውን ኃላፊዎች ሹመት ያፀድቃል።

ቀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት ፕሬዝዳንት ምክትል ፕሬዝዳንትና ዋና አዲተር እና የፖሊስ ኮሚሽነር ይሾማል።

በ/ በክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የሚቀርቡትን ዳኞች ሹመት ያፀድቃል።

ተ/ የክልሉን የመሬት አጠቃቀም ፖሊሲ፣ ደንብና መመሪያ ያወጣል።

ቸ/ ለክልሉ በተሰጠው የገቢ ምንጭ ወስን ግብርና ታክስ ይጥላል።

ነ/ የክልሉን አመታዊ በጀት ያፀድቃል።

ኘ/ በክልሉ ውስጥ ማናቸውም ድንገተኛ የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የአስቸካይ ጊዜ አዋጅ ያወጃል።

አ/ የክልሉን መንግሥት የገቢ ምንጮች የሚመለከቱ ህጎች ያወጣል።

ወ/ በህጉ መሰረት ምህረት ያደርጋል፣ የክልሉን ሰላምና ፀጥታ ለመጠበቅ የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ያወጣል። የፀጥታና የፖሊስ ሃይሉን ያቋቁማል።

የ/ የክልሉ ርዕሰ መስተዳደርና ሌሎች የክልሉን መንግሥት ባለሥልጣናት ለጥያቄ

Handwritten signatures and stamps at the bottom of the page.

ይጠራል። የአስፈጻሚውን አካል አሠራር ይመራል።

አንቀጽ 52

የም/ቤቱ አመራርና አሠራር

1. ም/ቤቱ የራሱ አፈ-ጉባኤና ምክትል አፈ-ጉባኤ ይኖራታል።
2. እንደአስፈላጊነቱ ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ይኖራታል።
3. አፈ-ጉባኤው በህዝብ ተወካዮች ጉባኤ በኩል እንዲሁም ምክትል አፈ-ጉባኤ በሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ በኩል ቀርቦ በምክር ቤቱ በ2/3ኛ ድምፅ ይመረጣል።

አንቀጽ 53

የአፈ-ጉባኤው ስልጣንና ተግባር

1. የም/ቤቱን መደበኛና አስቸኳይ ስብሰባዎች ይጠራል። ይመራል።
2. የም/ቤቱን ጠቅላላ ሥራዎች ያስተዳድራል።
3. በም/ቤቱ አባላት ላይ የሚወሰኑ የዲ.ሲ.ፒ.ሲ.ን እርምጃዎችን ያስፈጽማል።
4. የአፈ-ጉባኤው ሌሎች ሥራዎች በዝርዝር የሚወጣ ሌላ ሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 54

የምክትል አፈ-ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

1. በአፈ-ጉባኤ ተለይቶ የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።
2. አፈ-ጉባኤው በማይኖርበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

አንቀጽ 55

የም/ቤቱ አባላት መብትና ግዴታ

1. ማንኛውም የም/ቤቱ አባል በም/ቤቱ በሚሰጠው ድምጽ ወይም አስተያየት ምክንያት አይከሰስም አስተዳደራዊ እርምጃ አይወሰድበትም።
2. ማንኛውም የም/ቤቱ አባል ከባድ ወንጀል ሰፈጽም እጅ ከፈንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለ ም/ቤቱ ፍቃድ አይያዝም በወንጀልም አይከሰስም።
3. ማንኛውም የም/ቤቱ አባል የመረጠው ሕዝብ አመኔታ ባጣበት ጊዜ ከም/ቤት አባልነት ይወገዳል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 56

የም/ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. ም/ቤቱ በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል።

2. የም/ቤቱ አባላት የሥራ ዘመን ለአምስት አመት ነው። የሥራ ዘመኑ ከሚቀረቁ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሂዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ም/ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ አዲሱ ም/ቤት ሥራውን ይጀምራል።

3. የም/ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማይኖርበት ወቅት አፈ-ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ወይም ከምክር ቤት አባላት መካከል ከ1/3ኛ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠሩ ከጠየቁ አፈ-ጉባኤው ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

4. የም/ቤቱ ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል። ሆኖም ስብሰባው በዝግ እንዲካሄድ በአባላቱ ወይም በክልሉ መስተዳደር ም/ቤት ከተጠየቀና ከም/ቤት አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ጥያቄውን ከደገፉት ዝግ ስብሰባ ሊደረግ ይችላል።

አንቀጽ 57

የወሳኔ አሰጣጥና የአሰራር ሥነ-ሥርዓቶች

1. ከም/ቤት አባላት መካከል ከ2/3ኛ የሚሆኑት ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል።

2. ማንኛውም ወሳኔ የሚተላለፈው በም/ቤቱ ስብሰባ ላይ በተገኙት አባላት አብላጭ ድምጽ ይሆናል።

3. ምክር ቤቱ አሰራሩንና የሕግ አወጣጥ ሂደቱን አስመልክቶ ዝርዝር ሕጎችን ሊያወጣ ይችላል።

ክፍል ሁለት

የጉባኤዎች ስልጣንና ተግባር

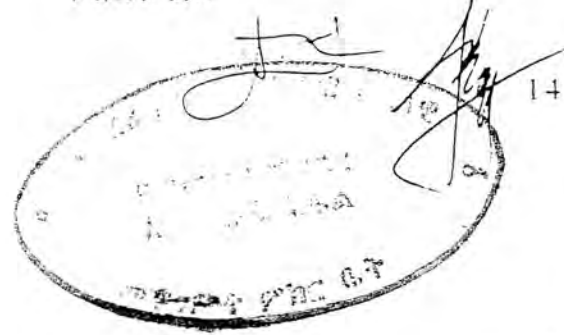
አንቀጽ 58

የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤ ስልጣንና ተግባር

የሕዝብ ተወካዮች ጉባኤ በክልሉ ም/ቤት ከሚኖረው ስልጣንና ተግባር በተጨማሪ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖራታል።

1. ማንኛውም የአኮኖሚ ልማትና የማህበራዊ ልማት ፖሊሲ ስትራቴጂ በተመለከተ ረቂቅ ሕግ ያመነጫል። ለክልሉ ም/ቤት አቅርቦ ያጸድቃል።

2. የግብርና ታክስ አዋጆችን ያመነጫል። ለክልሉ ም/ቤት በማቅረብ ያጸድቃል።

- 3 የክልሉን በጀት ገምግሞ ለክልሉ ም/ቤት ያቀርባል።
- 4 በክልሉ የም/ቤት አባላት መካከል አፈ-ጉባኤነት አንድ አባል ይጠቁማል።
- 5 የጉባኤውን ስብሰባ የሚመሩ አፈ ጉባኤ፣ ምክትል አፈ ጉባኤና
- 6 ቃለ ጉባኤ የሚይዝ አንድ ፀሐፊ ይመርጣል።

አንቀጽ 59

የሐረሪ ብሔራዊ ጉባኤ ሥልጣንና ተግባር

1. የሐረሪ ብሔረሰብ ቋንቋና ባሕርይ በሚመለከት ፖሊሲና ሕግ ያወጣል።
2. በክልሉ ውስጥ የሐረሪ ብሔረሰብ ታሪክና ባሕርይ የሚያንጸባርቁ ቅርፃቅርፆች የመቃብር በታዎች የመስክድና የአድባራት አጠባበቅን በሚመለከት መመሪያ ያወጣል።
3. የሐረሪ ብሔረሰብ በፌዴራል መንግስት የፌድሬሽን ም/ቤት በሚወከሉ ወይም የሚወከሉ አባል ወይም አባላትን ይመርጣል።
4. የክልሉን ፕሬዝዳንትና የም/ቤቱን ምክትል አፈ-ጉባኤ ይጠቁማል።
5. የጉባኤውን ስብሰባ የሚመሩ አፈ ጉባኤ፣ ምክትል ጉባኤና
6. የጉባኤውን ቃለ ጉባኤ የሚይዝ አንድ ፀሐፊ ይመርጣል።
7. የራስን እድል በራስ የመወሰን መብትን በዚህ ህገ መንግስት አንቀጽ 39 መሰረት ተግባራዊ ያደርጋል።

ምዕራፍ ስድስት

የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት

አንቀጽ 60

ስለ አስፈጻሚነት ሥልጣን

1. የክልላዊ መንግስቱ ከፍተኛ የአስፈጻሚነት ስልጣን የተሰጠው ለክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት እና ለክልሉ ፕሬዝዳንት ነው።
2. የመስተዳደሩ ም/ቤት አባላት በመንግስት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ወሳኔ የጋራ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 61

የክልሉ መስተዳደር ም/ቤት አባላት

1. የክልሉ መስተዳደር ም/ቤት ፕሬዝዳንቱ፣ ምክትል ፕሬዝዳንቱ፣ የቢሮ ኃላፊዎችና የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት በሚወስናቸው

ሌሎች አባላት የሚገኙበት አካል ነው።

- 2 ፕሬዝዳንቱና የክልሉ አስፈጻሚ አካላት በዚህ ህገ-መንግስትና በሌሎች ህጎች የሚሰጣቸው ተግባርና ኃላፊነት ይኖራቸዋል።
- 3 የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት ስብሰባ ፕሬዝዳንቱ ይሆናል።
- 4 የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት እና ለክልሉ ፕሬዝዳንት ይሆናል።

አንቀጽ 62

የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት ስልጣንና ተግባር

በፌዴራል ሕገ-መንግስት የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል።

1. በፌዴራል መንግስት፣ በክልሉ ምክር ቤት እና በሐረሪ ጉባኤ የወጡት ፖሊሲዎች፣ አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ተግባራዊ መሆናቸውን ይከታተላል። ያረጋግጣል።
2. የክልሉን የመስተዳደር አካላትና ሥራን ይመራል። ያስተባብራል። ይቆጣጠራል።
3. የክልሉን ማህበራዊ ዕድገትና አኮኖሚያዊ ልማት ለማፋጠን የሚያስችሉ ዕቅዶችና ፕሮግራሞችን ያዘጋጃል። ለክልሉ ምክር ቤት ቀርቦ ሲፀድቅም ተግባራዊ ያደርጋል።
4. የክልሉን መስተዳደር ዓመታዊ በጀት በማዘጋጀት ለምክር ቤቱ ያቀርባል። ሲፀድቅ ተግባራዊ ያደርጋል።
5. የክልሉን ቢሮዎችና አስፈጻሚ አካላት ያስተባብራል። ይመራል። ይቆጣጠራል።
6. ህግና ስርአት በክልሉ መከበሩን ያረጋግጣል።
7. የልማት፣ የማህበራዊ ጉዳይ ጸጥታና ደህንነትን በሚመለከት የህግና የፖሊሲ ረቀቆችን ለክልሉ ም/ቤት ያቀርባል። ሲፀድቅም በስራ ላይ ያወላል።
8. በክልሉ ም/ቤት በሚሰጠው ስልጣን መሰረት ደንቦችና መመሪያዎችን ያወጣል።
9. ስለ ስራው እንቅስቃሴ ለክልሉ ም/ቤት ሪፖርት ያቀርባል።
10. በምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

- 11 በዚህ ሕገ መንግስት መሰረት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያወጃል።
- 12 በክልሉ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማት ለማፋጠን አስፈላጊ የሆኑ ተቋማትን በሕግ ሊያዋቅር ይችላል።

አንቀጽ 63

የፕሬዝዳንቱ አሰያዩም

- 1 ፕሬዝዳንቱ በሀረር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ በም/ቤት የሚመረጥ ይሆናል።
- 2 የፕሬዝዳንቱ የስራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤት የስራ ዘመን ይሆናል።
- 3 ፕሬዝዳንቱ በምክር ቤቱ ፊትለፊት ቃለመሀላ መፈጸም ይኖርበታል። የቃለመሀላው ይዘት እንደሚከተለው ይሆናል።

«እኔ _____ በዛሬው ዕለት የሐረር ህዝብ ክልል ፕሬዝዳንት በመሆን ሥራዬን ስጀምር የተጣለብኝን ክፍተኛ ሃላፊነት በታማኝነት ለመፈጸም ቃል እገባለሁኝ»

አንቀጽ 64

የፕሬዚዳንቱ ስልጣንና ተግባር

- 1. ፕሬዝዳንቱ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ሆኖ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ይመራል፤ ያስተባብራል፤ ይወክላል።

ለ/ የክልሉ ም/ቤት የሐረር ጉባኤ እና የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚያወጡ አቸውን ህጎች፣ ደንቦች፣ ፖሊሲዎች፣ መመሪያዎችና ወሳኔዎች ተፈጻሚነት ይከታተላል፤ ያስፈፅማል።

ሐ/ የክልሉን ም/ፕሬዝዳንት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት እና ምክትል ፕሬዚዳንቱን፣ ዋና አዳተር፣ ም/ዋና አዳተር እና የፖሊሲ ኮሚሽነር፣ የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት አባላትና ሌሎች የክልሉ መስሪያ ቤቶች ሀላፊዎችን ለክልሉ ም/ቤት አቅርቦ ያሾማል።

መ/ በንዑስ አንቀጽ /ሐ/ ሥር የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ ም/ቤት ሊሰበሰብ ባልቻለበት ጊዜ ከፍ ብለው የተጠቀሱትን ሃላፊዎች በጊዜያዊነት መድቦ ያሰራል።

ሠ/ ከክልል መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ውጪ የሆኑ ሃላፊዎች ም/ቤቱ ሃላፊዎች ኮሚሽነሮችና ሌሎች የሥራ ሃላፊዎችን ይሾማል።

ረ/ የካቢኔ አባላት፣ የቢሮ ሃላፊዎች ወይም የጽ/ቤት ሃላፊዎች ችግር ስኖርባቸው በማገድና ለክልሉ ም/ቤት በማቅረብ ያስወግዳል።

ሰ/ የብሔራዊ ክልሉን ደህንነት ለማስጠበቅና ህግና ሥርዓትን ለማስከበር የተቋቋሙትን ክልል አቀፍ የፀጥታና የፖሊሲ ሀይሎች በበላይነት ይመራል፤ ይቆጣጠራል።

ሸ/ በክልሉ የሚገኙትን የበታች የአስተዳደር እርከኖችን ሥራ ይመራል፤ ያስተባብራል፤ ይቆጣጠራል።

አንቀጽ 65

የሐረር ህዝብ ክልል ፕሬዝዳንት ጽ/ቤት

ፕሬዝዳንቱ በዚህ ህገ መንግስትና በሌሎች ሕጎች የተጣለበትን ሃላፊነት ለመወጣት ይቻለው ዘንድ የራሱ ጽ/ቤት ይኖረዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 66

የምክትል ፕሬዝዳንቱ ስልጣንና ተግባር

- 1. ምክትል ፕሬዝዳንቱ ተጠሪነቱ ለፕሬዝዳንቱ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል።

ሀ. በክልሉ ፕሬዝዳንትና በክልል መስተዳድር ም/ቤት የሚሰጡት ተግባራትን ያከናውናል።

ለ/ ፕሬዝዳንቱ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

ምዕራፍ ሰባት

ስለ ፍርድ ቤቶች አወቃቀርና የዳኝነት ስልጣን

አንቀጽ 67

ስለ ነጻ የዳኝነት አካል መቋቋም

- 1. በክልሉ ነጻ የዳኝነት አካል በዚህ ህገ-መንግስት ተቋቋሟል።
- 2. የዳኝነት ስልጣንን ከመደበኛ ፍርድ ቤት ወይም በህግ የመዳኘት ስልጣን ከተሰጠው ተቋም ውጭ የሚያደርግና በህግ የተደነገገውን የዳኝነት ስርዓት የማይከተል ልዩ ወይም ጊዜያዊ ፍርድ ቤት አይቋቋምም።

አንቀጽ 68

ስለ ባህላዊና ጳይማኖታዊ ዳኝነት

- 1. የህይወትና የባህላዊ ፍርድ ቤቶች በሚወጣ ዝርዝር ህግ መሰረት ሊቋቋሙ ወይም ዕውቅና ሊሰጣቸው ይችላል።
- 2. ይህ ህገ መንግስት ከመጽደቁ በፊት በመንግስት ዕውቅና አግኝተው ሲሰሩባቸው የነበሩ ህይወትና የባህላዊ የዳኝነት አካላት በዚህ ህገ መንግስት አወቅና አግኝተው ይደራጃሉ።

አንቀጽ 69

የዳኝነት ስልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት ስልጣን የፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።
2. በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ የዳኝነት አካል ከሚኖረውም የመንግስት አካል ባለስልጣን ወይም ሌላ ተጽእኖ ነጻ ነው።
3. ዳኞች የዳኝነት ተግባራቸውን በሙሉ ነፃነት ያከናውናሉ። ከህግ በስተቀር በሌላ ሁኔታ አይመሩም።
4. ማንኛውም ዳኛ ከዚህ በታች በተጠቀሱት ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር በህግ የተወሰነው የጡረታ ዕድሜ ከመድረሱ በፊት ከፈቃዱ ወይም ከዳኝነት ስራው አይነሳም።

ሀ/ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዳኞች የዲ.ሲ.ፒ.ሲ.ን ሀግ መሰረት ጥፋት ፈፅሟል ወይም ጉልህ የሆነ የስራ ችሎታና ቅልጥፍና አንሳታል ብሎ ሲወሰን ወይም።

ለ/ በሀመም ምክንያት ዳኛው ተግባሩን በተገቢው ሁኔታ ማከናወን አይችልም ብሎ ሲወሰን።

ሐ/ የጉባኤው ወሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ቀርቦ በአባላቱ አብላጫ ድምጽ ተደግፎ ሰጽድቅ።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 መሰረት አንድን ዳኛ ከዳኝነት ስራው የሚያስነሳው ጥፋት ፈፅሟል ብሎ ጉባኤው ካመነበት ጉዳዩ በክልሉ ምክር ቤት እስኪወሰን ድረስ ከዳኝነት ስራው ይፋገዳል።

6. የማንኛውም ዳኛ የጡረታ መውጫ ጊዜ አይራዘምም።

አንቀጽ 70

የፍርድ ቤቶች አደረጃጀትና ስልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት አካል በጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤትና በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይደራጃል።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት

ሀ/ ክልላዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከፍተኛውና የመጨረሻው የዳኝነት ስልጣን።

ለ/ በፌዴራል ጉዳዮች ላይ የፌዴራል መንግስት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣንና።

ሐ/ ማንኛውም ክልላዊ ፍርድ ቤት የሰጠው የመጨረሻ ወሳኔ መሰረታዊ የህግ ስህተት ሲኖርበት በሰበር የማይታይ ስልጣን ይኖረዋል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

3. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ከክልላዊ ስልጣን በተጨማሪ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣን ይኖረዋል።

4. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በፌዴራል የመጀመሪያ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣን መሰረት በሚሰጠው ወሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይታያል።

5. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ባለው በፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ስልጣን መሰረት በሚሰጠው ወሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይታያል።

6. የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት የዳኝነት አካላቱን የሚያስተዳድርበትን በጀት ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስወስናል። ሲፈቀድም በጀቱን ያስተዳድራል።

7. የክልሉ ጠቅላይና ከፍተኛ ፍ/ቤቶች በወክልና ለሚሰሩት ፌዴራላዊ የዳኝነት ተግባር ከፌዴራል መንግስት የበጀት ማካካሻ ይሰጣቸዋል።

አንቀጽ 71

የዳኞች አሻሻያ

1. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሮዘዳንትና ምክትል ፕሮዘዳንት በክልሉ ፕሮዘዳንት አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።

2. የክልሉ ጠቅላይ ፍ/ቤት፣ የከፍተኛ ፍ/ቤት እና የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።

3. የክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤትና ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች ሹመት ለክልሉ ምክር ቤት ከማቅረቡ በፊት የፌዴራሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዕውቀታቸው ላይ ያለውን አስተያየት ከራሱ መግለጫ ጋር ለክልሉ ምክር ቤት የማቅረብ ኃላፊነት አለበት። ሆኖም የፌዴራል ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የተጠየቀውን አስተያየት በሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ ካላቀረበ የክልሉ ምክር ቤት የዕውቀት ዳኞች ሹመት ያሰድቃል።

አንቀጽ 72

ስለ ክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ መቋቋም

1. በክልሉ ውስጥ ዳኞች በአብላጫ ድምጽ የሚወከሉበት የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ይቋቋማል።

Handwritten signature and official stamp of the Ministry of Justice, Ethiopia.

2 የክልሉ የጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት የጉባኤው ሰብሳቢ ይሆናል።

3 የጉባኤው አባላት ዝርዝር እንዲሁም ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 73

ህገ መንግሥቱን ስለመተርጎም

1 የህገ መንግሥታዊ ክርክር ጉዳይ ሲነሳ በህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች ውሳኔ ያገኛል።

2 የህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በሚያቀርብለት ህገ መንግሥታዊ ጉዳይ ላይ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል።

3 የህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች የሚከተሉት አባላት ይኖራቸዋል።

ሀ/ በአፌድሪ የፌደሬሽን ምክር ቤት የሐረር ተወካይ ሰብሳቢ

ለ/ በአፌድሪ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የሐረር ክልል ተወካዮች መካከል አንደኛውም ምክትል ሰብሳቢ ሁለተኛው ፀሐፊ ሆነው በኮሚሽኖቹ ይመረጣሉ።

ሐ/ በሐረር ህዝብ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት በሐረር ጉባኤና በሐረር ህዝብ ተወካዮች ጉባኤ ከእያንዳንዱ ጉባኤ የሚወከሉ ሁለት ሁለት ተወካዮች አባላት።

መ/ ጸሐረር ህዝብ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት የቀድሞ ፕሬዝዳንት/ፕሬዝዳንቶች/ ድምጽ ሳይሰጡ የሚሳተፉበት።

አንቀጽ 74

የሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ

1 የክልሉ ሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በዚህ ሕገ-መንግሥት ተቋቁሟል።

2 የክልሉ ሕገ-መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አስራ አንድ አባላት ይኖራቸዋል።

3 አባላቱም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዝዳንት ..... ሰብሳቢ።

ለ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ፕሬዝዳንት ..... ምክትል ሰብሳቢ።

ሐ/ በክልሉ መስተዳድር ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት የሚሾሙ በሙያ ብቃታቸውና በሥነ-ምግባራቸው የተመሰከሩላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች።

መ/ በአፌ-ጉባኤው አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል የሚሰየሙ 3 ተወካዮች።

3 የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ሥልጣንና ተግባር

ሀ/ የህገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል። በሚያደርገው ማጣራት መሰረት ህገ መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ለህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች በጉዳይ ላይ የውሳኔ ሐሳብ ያቀርባል።

ለ/ በክልሉ ህግ አወጪ አካል የሚወጡ ህጎች ከዚህ ህገ መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ ሲነሳ ጉዳዩም በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለ ጉዳይ ሲቀርብለት መርምሮ ለመጨረሻ ውሳኔ ለህገ መንግሥት ተርጓሚው ኮሚሽኖች ያቀርባል።

ሐ/ በፍርድ ቤቶች የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ

1. ህገ መንግሥቱን መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ይመልሳል በአጣሪው ጉባኤ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ባለጉዳይ ቅሬታውን ለህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች በይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

2. የትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት እንደሆነ በጉዳይ ላይ የሚሰጠውን ሕገ መንግሥታዊ ትርጉም ለህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች ለመጨረሻ ውሳኔ ያቀርባል።

መ/ የሚመራበትን ሥነ ሥርዓት አርቅቆ ለህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኖች ያቀርባል ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል።

ምዕራፍ ስምንት

አንቀጽ 75

ስለቀበሌ አስተዳደር መቋቋም

1. የቀበሌ አስተዳደር የክልሉ የመጨረሻው መንግሥታዊ የአስተዳደር እርከን ነው።

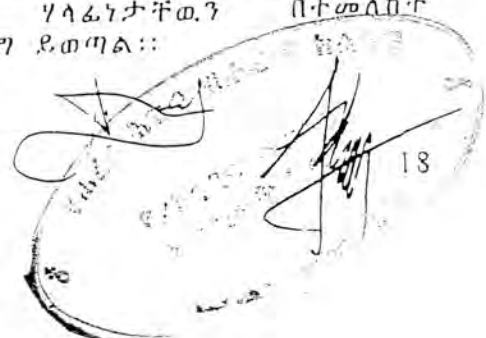
2. የቀበሌ አስተዳደር የሚከተሉት አባይት አካላት ይኖራቸዋል

ሀ/ የቀበሌ ምክር ቤት።

ለ/ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት።

ሐ/ የማህበራዊ ፍርድ ቤት ናቸው።

3. የቀበሌ መስተዳድር አካላት አደረጃጀትና ሥልጣንና ሃላፊነታቸውን በተመለከተ በዝርዝር ህግ ይወጣል።

ምዕራፍ ዘጠኝ
 ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች
 አንቀጽ 76

የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ

1. ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የህዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጠፋ በሽታ ሲከሰት እና ምክር ቤት በማይሰበሰብበት ጊዜ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በዚህ ህገ-መንግስት አንቀጽ 55 ንዑስ ቁጥር 11 በተሰጠው ስልጣን መሰረት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ ያወጣል።
2. የመስተዳድር ምክር ቤቱ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን አወጥቶ በስራ ላይ ባዋለ በአስራ አምስት ቀን ውስጥ አፈ-ገባኤው ምክር ቤቱን አስቸኳይ ስብሰባ ጠርቶ ማስጸደቅ አለበት።
3. የመስተዳድር ምክር ቤት ያወጣው የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በምክር ቤቱ ተቀባይነት ካገኘ ሊቆይ የሚችለው ለስድስት ወራት ብቻ ይሆናል። ሆኖም የክልሉ ምክር ቤት በሁለት ሶስተኛ ድምጽ ሲወሰን የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው በየአራት ወሩ ሊታደስ ይችላል።
4. የመስተዳደሩ ምክር ቤት እና ም/ቤቱ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ የሚያወጣቸው ድንጋጌዎችና የሚወስዳቸው እርምጃዎች በማናቸውም ረገድ በዚህ ህገ-መንግስት አንቀጽ 14፣ 16፣ 18/1/ እና 2፣ 21/1/፣ 24፣ 1/25፣ 27/1/ እና 39 የተቀመጡትን መብቶች የሚገድቡ መሆን የለባቸውም።
5. በክልሉ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ በሚታወቅበት ወቅት የክልሉ ምክር ቤት ከአባላቱና ከሕግ ባለሙያዎች መርጦ የሚመድባቸው ሰባት አባላት ያሉት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አፈፃፀም መርማሪ በርድ ያቋቁማል። በርዱ በፌዴራሉ ህገ መንግስት አንቀጽ 93 /6/ የተጠቀሱት ስልጣንና ኃላፊነቶች ይኖሩታል።

አንቀጽ 77

የክልሉ ፖሊሲ ዓላማዎች

ማንኛውም የመንግሥት አካል የፌዴራሉንና የክልሉን ሕገ-መንግሥት፣ ሌሎች ሕጎችና ፖሊሲዎች በስራ ላይ ሲያውል በአ.ፌ.ዲ.ሪ ህገ መንግስት ምዕራፍ 10 አንቀጽ 85 እስከ አንቀጽ 92 የተመለከቱትን ብሔራዊ ፖሊሲ

አንቀጽ 78

የክልሉ ዋና አዳተር

1. የክልሉ ዋና አዳተር በመስተዳድሩ ፕሬዝዳንት አቅራቢነት በምክር ቤቱ ይሾማል።
2. የክልሉ ዋና አዳተር የክልሉን ቢሮዎችና የሌሎች መስሪያ ቤቶች ሂሳቦችን በመቆጣጠር በክልሉ መንግሥት የተመደበው ዓመታዊ በጀት በበጀት ዓመቱ እንዲሰሩ ለተወሰኑ ሥራዎች በሚገባ መዋሉን ለክልሉ ምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
3. የክልሉ ዋና አዳተር የመስሪያ ቤቱን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያወድቃል።

አንቀጽ 79

የሕገ-መንግሥት ማሻሻያ ሃሳብን ስለማመንጨትና ስለማሻሻል

1. የዚህ ሕገ-መንግሥት ምዕራፍ 3 ድንጋጌዎች በፌዴራል ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 105 ከተደነገገው ውጭ ሊሻሻሉ አይችሉም።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ከተዘርዘሩት ውጭ ያሉት የሕገ-መንግሥቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት፡-
  - ሀ/ የህገ መንግሥቱ የማሻሻያ ሐሳብ ከሁለቱ ገባኤዎች በያንስ በአንዱ ሲነሳ
  - ለ/ የማሻሻያ ሃሳቡ በሁለቱም ገባኤዎች ለየብቻቸው ወይይት ተደርጎበት ከእያንዳንዱ ገባኤ በ2/3 ድምፅ ሲደገፍ እና
  - ሐ/ የክልሉ ምክር ቤት ማሻሻያውን በ2/3 ድምፅ ሲጸደቅ ብቻ ነው።

አንቀጽ 80

ሕገ-መንግሥቱ የሚታተምባቸው ቋንቋዎች

ይህ ሕገ-መንግሥት በሐረር፣ በእርምጃና በአማርኛ ቋንቋዎች ይታተማል። በሐረርኛ በእርምጃ ቋንቋዎች መካከል የትርጉም ልዩነት ሲኖርም የአማርኛው ቅጂ ተቀባይነት ይኖረዋል።

